

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

V zadevah gruntnega davka.

Pri volilnem shodu v Žavci dne 9. januarja sem povedal zbranim gg. volilem, da novi gruntni davek ne bode višji od sedanjega in da bodo k večjemu nove kulture se uvrstile starim in toliko davka plačale, kolikor jim enake stane. Kar sem tačas trdil, lahko zdaj dokazem s številkami. Okrajna glavarstva Celje in Brežice, kamor spadajo okrajne sodnije Celje, Konjice, Šmarije, Gornjigrad, Vransko in Laško, potem Brežice, Sevnica in Kozje, so dozday imele plačati gruntnega davka za vsem 279.752 fl., po predlogu vlade, kateremu je pritrdila centralna komisija na Dunaji, pa bo novi gruntni davek za vse te okraje znašal 275.102 fl., tedaj ne samo, da ne bode, povišan gruntni davek, ampak celo znižan bode za 4650 fl. Če se pomisli, da je v teh krajih gotovo nekaj novih kultur, ki stopijo iz nižjih v višje razrede, imamo dobro upanje, da se zniža davek za stare kulture, kar je tem bolj želeli, ker je davek res bil previsok.

To naznanjam vsem č. okrajnim zastopom in občinam, ki so mi poslale prošnje, da jih oddam državnemu zboru. Iz tega bodo spoznali, kako krivično in lažljivo naši stari nemškutarski sovražniki proti vladi in narodno-konservativnim poslancem ljudstvo šuntajo, češ da oni so krivi povišanja davkov. Prvič, kakor sem dokazal, davek ne bode povišan, ampak mnogim celo znižan in drugič, ko bi prišlo bilo kako povišanje, bi se zato imeli zahvaliti le liberalcem.

Oni so sklenili l. 1869 postavo o reguliranji gruntnega davka in so tačas mislili ves gruntni davek v Avstriji za kakih 10 milijonov goldinarjev povišati. Oni so sedeli v okrajnih cenilnih komisijah, ki so cenile prihodke iz gruntov, in v deželni komisiji, ki je določila tarife take visokosti, da ravno ta vlada, katero zdaj toliko grajajo, je tarife znižala, ker so se jej previsoki zdeli. Na primer je štajerska deželna komisija določila v celjskem okraji za njive 1. reda 18 fl. čistega dohodka, za travnike 20 fl., za vrte 23 fl., vlada

pa je znižala te tarife za njive na 16, za travnike 17.50, za vrte 20 fl. Za brežki okraj (Brežice, Kozje, Sevnica) je deželna komisija tarifirala njive 1. reda z 17 fl., travnike z 22.50, vrte z 18 fl., vinograde z 32 fl. Pri vinogradih je po deželni komisiji 8 razredov in še v poslednjem 4 fl. 75 kr. čistega dohodka. Vlada pa je tarife znižala pri njivah na 14 fl., pri travnikih na 19, pri vrtilih na 15 in pri vinogradih na 25 fl., toraj za 7 fl., nižje od deželne komisije ter je pri vinogradih le 4 razrede postavila z najnižjim tarifom od 2 fl. 70 kr.

Tudi v mariborskem in ptujskem okraji je vlada deželne tarife znižala pri vinogradih od 49 na 42 fl., oziroma od 50 na 44 fl., v poslednjem redu pa 6.50 kr. na 5.75 kr. Slovenjegraško okrajno glavarstvo (Slovenjigradec, Šoštanj in Marenberg) ostane pri sedanjem davku, ki je znašal blizu 66.000 fl.

Da pa celo Štajersko bi imelo 430.000 gl. gruntnega davka več plačati, pride od tega, ker se je tarifa za gozde in travnike na zgornjem Štajerskem povišala, tako da bodo gozdi imeli 220.000 goldinarjev, travniki 120.000 fl., vrti 110.000 fl. več plačati, kakor dozday. Na vse vinograde pride 9260 fl. več, a mej temi je davek za 4969 oralov novo zasajenih vinogradov. Pri njivah pa je celi znesek davka znižan za 27.000 fl.

Če so tedaj nekateri okrajni zastopi izrekli nezaupnico vladi in narodno-konservativnim poslancem, so se močno prenačlili. Po pravici bi morali zaupnice dopošiljati vladi in večini državnega zbora, ker skrbno popravlja, kar so liberalci zagrešili. Pa saj vemo, da tem liberalnim in nemškutarskim gospodom je gruntni davek deveta briga, oni so le hoteli ljudstvo šuntati proti njegovim poslancem, če prav z lažmi in krivičnim obrekovanjem. Naš slovenski narod pa se je spet lahko prepričal, da liberalcem ni bilo in ne bode mar za zboljšanje njegovega duševnega in gmotnega stanja.

Dunaj 25. januarja.

Dr. J. Vošnjak,
državni poslanec.

Gospodarske stvari.

Nekoliko skušenj zastran kokošje reje.

M. O kokošji reji je naš list že večkrat ktero spregovoril, da bi se lahko komu odveč zdelo o tej stroki gospodarstva še na dalje kaj reči. Vendar je reč važna in skušnje tako dognane, da gotovo marsikteremu čitatelju dobro dojdejo.

Kokoši in perutnina sploh, če se jim tako, kakor njihova narava zahteva, streže, so v gospodarstvu imenitna reč in vržejo gospodarju lep dobiček in marsikteri košček okusne pečenke. Da so jajca debelejša in boljša, to je zavisno več ali manj od boljše ali slabejše krme, ktere se živadi poklada. Tudi kokošim hasne spreminjava v krmi, ker se jedne in iste hrane, če se jim v enomer polaga, kmalu prejedó in naveličajo. Jajce ima skoro vse delke živalskega telesa v sebi. Zato se mora tudi kokošim raznovrstna krma polagati, če hočemo, da se v jajcu vse one snovi naredijo. Kokoši nehajo jajca nesti, če se jim primerno ne poklada, ali pa če so bolne. Ob mrzlih zimskih mesecih morajo imeti toplo in snažen in dobro preveterljiv hlev. Ako se je v kokošjem hlevu ali kurnjaku po nemarnosti zaredil razni mrčes, se morajo kokoši brž kam drugam premestiti. Kajti mrčes jim je zelo škodljiv. Tudi gnoj se mora iz kurnjaka večkrat podržati in odpraviti. Nikakor ni prav, če se gnoja na podu v kurnjaku preveč nabere. Večkrat se mora pod z ilovico in s peskom potrositi.

Kokoši potrebujejo precej veliko vode. Na enkrat nje sicer le malo k sebi vzamejo, ali to tem pogosteje. Zato se mora gledati na to, da imajo vedno dosti čiste in črste vode. Tudi razne apnene spojnine so jim neobhodna potreba. Iz teh napravljajo jajčne lupine. Zato se jim mora teh pripraviti tako, da morejo vselej do njih. V ta namen služi najbolje stara zidna sipa, stolčene školke in polževe lupine. Najbolje vendar izmed vsega pa so zmlete črste kosti, katerih se še nekoliko mesa in hrustaveca drži. Takih kostij bi kazalo vsaki dan nekoliko na tnalu s kuhinjsko sekuro vsekati in zdrobiti in jih perutnini, zlasti kokošim, položiti. Ravš in kavš, kateri nastane med živadjo, ki se za te zdrobljene kosti piplje in puli, da bi jih vsaka kaj več vjela, je očiten dokaz, kako močno kokoši po njih hrepené in da so jim velika potreba. Ako imajo kokoši poleti kam na zeleno zahajati, kaže jim notrajni nagib, kje si imajo naj priležniše hrane iskati. Po zimi ko so na kokošji hlev omejene, jim mora človek skrbeti, da jim kaj potrebnega ne primanjkuje. Perutnina nima zobov in je presiljena svojo hrano v takem stanu pozobati, v katerem se njej položi. Umni gospodarji skrbijo torej perutnini za pesek in kamčke. Pesek in kamčki v kurjem želodci namestujejo zobe drugih živalij. Kuretnini se mora

toraj za pesek in drobna kameničje v obilni meri skrbeti. (Konec prih.)

Ne pozabimo, da nam je v deželi trtna uš.

II. Iz jajčič, ali gnjid izlezejo v kratkem mlade uši, ki so primeroma bolj dolge, kakor stare uši. Naležene mlade uši kaj živahno gomazijo sim in taj po korenini ali prav za prav po njeni skorji. Nemirno tipajo s tipalniki okolo sebe, dokler ne dojdejo na ugoden jim prostor, kder svoj rilček v skorjo zarijejo. Tukaj se pomirijo in ostanejo ter srkajo v sebe trsov sok, dokler ga ondi kaj je. Tako se hranijo, tako razvijajo. Pri tem razvijanju se pa uši večkrat levijo ali lilijo, kakor gosonice ali raki. V neketerih dneih so mlade uši že toliko razvite, da brez posebne uplojitve polagajo godnih jajčic. To je tudi glavni vzrok, zakaj se ta mrčes tako naglo množi. Ena sama trtna uš zaplodi v teku enega poletja na sto tisoč novih takšnih živalic, se vé, ako pomnoževanja nič ne pride ovirat. Iz tega si lahko vsak domisli, kako neizmerno nevaren da je ta mrčes. Navadne do sedaj popisane trtne uši plodijo in množijo se tako, kakor smo povedali, na korenini trsovej ter rodijo sebi enakih živalic do poznega poletja (julija.)

Proti koncu meseca julija prikažejo se med trtnimi ušmi tudi takšne, ki so enkrat doraščene nekoliko bolj sloke od drugih. Po straneh imajo 2 temni marogi. Ako ti natančneje pogledamo, takoj spoznamo, da so to narastki, iz katerih izrastejo peruti, letanice ali krila. Te zvrsti uši imajo bolj dolge noge in tipalnike, kakor navadne. Tem z narastki za bodoče peruti preskrbljenim ušem pravijo, da so vile ali nimpfe. Preden se te uši zadnjokrat levijo zapustijo trsovo korenino in vlezejo na površino zemlje. Tukaj se izlevijo in se spremenijo v krilate uši, t. j. v takšne, ki imajo peruti, da lahko dalje zletijo. Ova čudna sprememba vrši se proti koncu avgusta in ves september.

Krilata trtna uš podobna je krilatej listnej uši, le precej menjša je od slednje. Ima po 2 para primeroma velikih perutij ali kril. V mirnem stanju pokrivajo peruti telo kakor streha; telo samo pa je podobno telesu nimfnemu. Vrh tega opazujemo na krilatej uši tam, kder se peruti držijo telesa, nekoliko temnejšo barvo; oči so pa na zunaj bolj nepete. Krilata trtna uš ne živi pod zemljo, ampak zmiraj nahaja se nad zemljo, na trsovem listju. Večjidel tiči na spodnjem strani listovej in je težko najti. Najleži jo zasledimo na pajčevini, čestokrat razpetej med posameznimi trsi, kder se je bila zaplela in obvisela. Ove krilate uši prikažejo se večjidel meseca septembra. Škode trsu ne delajo krilate uši nobene, pač pa jih veter čestokrat vzdigne in po uro daleč odnese, da se tako trtna uš znatno dalje zatepe; kajti krilate uši naležejo kmalu in brez posebne uplojitve veliko jajčic na spodnji strani trsovih listkov, to pa med

listova rebra. Jajčica ali gnjide krilate uši so podolgovate in nekoliko bolj raztegnene, kakor pri navadnej trtni uši. Iz jajčice krilate uši izleze poslednje pleme trtne uši, namreč po spolu ločena uš, kot samec in samica. Tote uši so manjše od navadnih ter imajo usta, trebuh in precej razvita spolovila, namenjena uplojitvi. Samci in samice lezejo pozno jeseni z listkov na trsov les, kder se uplojuje. Nekaj časa potem položi samica med pokline trsove skorje jedno zelenkasto in pikasto jajčice. Temu jajčicu pravijo, da je zimsko jajčice, ker prezimi ondi, kder je položeno. Spomladi izleze iz zimskega jajčica nova trtna uš, ki potem ovi mrčes dalje množi in zaredi novo gnjezdo trtnih ušij v vinogradu.

Sedaj hočemo kratko povzeti, kar smo povedali in razložili o tem, kako se trtna uš množi, kde jo je najlažje najti v posameznih mesecih leta. Od novembra do februarja tiči zimsko jajčice pod trsovo skorjo in je težko najti. Uši pa na srednjih in spodnjih delih trsove korenine spijo. Meseca marca se uši probudijo, začnejo iz trsa sok v sebe srkati in tudi jajčica polagati. Aprila, maja, junija najdemo mlade in stare uši pa tudi jajčica na zgornjih delih trsove korenine. Meseca julija prilezejo trtne uši do najzgodnejših koreninic, do „mustačev“. Tukaj jih najlažje najdemo. Ondi tudi lahko opazujemo, kako se mlade in stare uši hitro plodijo in jajčica polagajo. V avgustu opazimo pod zemljo jednake uši, kakor meseca julija. Razven teh pa še naletimo na takšne, katerim pravijo, da so nimfe, in ki imajo narastkov za peruti. Meseca septembra lahko najdemo trtnih uši vsake vrste: na trsovem listju krilate uši z gnjidami ali jajčici vred. V oktobru so po nadzemeljskih delih trsa videti samci in samice z zimskimi jajčicami. Navadne uši lezejo uže nazaj in vedno globljeje v zemljo na srednje in spodnje dele koreninske.

M. Zoper koliko pri konjih svetujejo sledeči pomoček, ki je skoraj vsakokrat pomagal. Vzame se precej veliko strdi, peščica putra in oboje v plehasti posodi nad ognjem raztopi in med seboj pomeša. Na to se s pomočjo plehaste žlice napravi kepa, debela ko navadno kurje jajce. Ko se je nekoliko strdila, se z dobrim laškim oljem namaže in potem bolenemu konju tako globoko ko mogoče v ritnik potisne. Skoraj vsakokrat je brž in popolnoma pomagalo. Bolenemu konju se črevo odpre močno otrebi in v kratkem je zdrav in jedičen. Zapomnjenja je pomoček vreden in tudi poskušnje.

M. Lesni volk ali goba se rada zaredi na lesovinah zidovju vložnih. V kratkem je ves les uničen. Posebno škoduje podom. Zato je treba podnice t. j. deske na spodnji plati dobro s katranovcem pomazati in s pepelom potrositi tako, da je katranovec prek in prek s pepelom pokrit.

Takih podnic se lesna goba ali volk nikdar več ne loti in pod drži dolgo časa.

M. Kako meso zaklane kuretne mehko in nježno narediti. Da postane meso zaklanih kokoši in sploh vse kuretne mehko in je lepo belo, se mora živad, predno se zakolje, kakih 12 ur brez krme puščati. Dalje se zaklano kure ne sme prej iz perja devati, predno se kri popolnoma ne izteče. Če se prej začne perje pukati, se luknjice, v katerih je perje tičalo, s krvjo zalijejo in koža postane marogasta.

Dopisi.

Iz Maribora. (Nemškutarski ščuvvar — slovenske srenje pa gruntni davek.) Nemško-liberalni listi dunajski so daleč po svetu znani kot najpodlejše, najnesramnejše tiskovine, polne neverstva, nesnage, lažij in ščuvanja, zlasti na Slovane. Pišejo jih večidel Judje za dobre denarje, katere jim sprideni kristijanje plačujejo. Kar pa dunajski listi objavljajo, to potem drugi in manjši listi po drugod prežvekovajo in si prizadevajo Jude še prekrositi v predrznem ščuvanju in zasramovanju Slovanov. Kar je tem ljubo in sveto, to v blato teptajo. Najhujši so v tem poslu narodni odpadniki, po sili Nemci, pri nas renegati in nemškutarji. V dokaz bodi 6. štev. „Marburger Zeitung“, kder se tudi takšen odpadnik, renegat in nemčur v nekem „Eingesandt“ norca dela iz slovenskega slovstva, ker je našel, da trgovec g. Kvandest svoje slaščevine n. pr. sir, zavija v dr. Prelogovo „Makrobiotiko“ in prof. Janko Pajkov „Venček“, kakor da bi nikoli nobena nemška knjiga se ne strgala za zavitke v štacunah. Sicer se ni podpisal, a kmalu smo ga staknili iz njegove pisave, ki ne sodi v štacuno za slaščevine, ampak na gnojišče. Pisač je tisti nemčur, ki ima strašno velik gobec pa čudno majhno pamet in ki po celem Mariboru okolo prodava, časih prav nedostojnih dovtipov, kojih si je na Dunaji nalovil. To je pravi mariborski „klopotec“, ki uže preseda Nemcem samim, kateri bi s Slovenci radi v miru in pokoji živeli. Pobiljšal se pa nikedar ne bo: „denn auf verhärtetes Fell wirkt selbst die Niesswurz vergeblich“. Zavaljo „Marburger-Zeitung“ pa, ki tako nepotrebno ščuvanje in zasramovanje kaj rada objavlja, rečemo, da ima g. Kvandest prav, če rabi slovenske tiskovine kot zavitke, kajti nemške n. pr. „Marburger-Zeitung“, bile bi mu gotovo preumazane in nesnažne. — V „Tagespošti“ se hvali g. dr. Schmiderer, znani hamer-ambosskandidat, da so slovenske srenje njemu liberalno-nemškemu poslancu doposlale svoje prošnje radi gruntnega davka, da jih predloži državnemu zboru. Drzne se pa dostaviti, da so to storile, ker nimajo zaupanja do svojih poslancev (g. Hermana in barona Goedelna). To je gola domišljija dr. Schmidererjeva. Liberalni načelniki okrajnih zastopov

so srenjam doposlali prošnje, te so brž podpisale, da je reč hitro šla naprej. Da bi one vedele, da dr. Schmiderer pri njih zaupanja berači, storile bi zvečinoma vse tako, kakor je drugih okolo 80 srenj storilo ter prošnje odposlalo g. baronu Geodelnu. Glej dopis iz Dunaja v zadnji številki „Slov. Gosp.“! G. dr. Schmiderer čepi blizu dr. Schaupa v državnem zboru, ki je l. 1878 rekel, da je kmet med vsemi davkeplačilci najmanj obložen. Takšni ljudje ne zaslužijo zaupanja.

Iz Krapja na Murskem polju. († Vido Spindlar) nam je umrl, kakor je uže zadnji „Slov. Gosp.“ naznanil, dne 11. januarja t. l. Ranjki je mnogo let županoval za 4 velike vesi: gornje in spodnje Krapje, Moto in Cven, to pa zvesto in natančno pa tudi svoje gospodarstvo imel je v dobrem redu. Vse ga je spoštovalo. Odlikoval je se kot narodnjak, domoljub in priden kristijan. Ob nedeljah je v farnej cerkvi ljutomerskej faranom glasno molil sv. roženkranc. Jednako delal je tudi pri sv. procesijah. Ker je ljudem pretežavno in predaleč k večernicam, zato imajo po vaseh kapele. Naš blagi Vido je pogosto sam šel zvonit in tako povabil občane ter je z njimi molil sv. roženkranc in druge navadne molitve. Lepo skrbel je tudi za svoje otroke. Dva sina, izvrstno izšolana v kmetijski šoli Grottenhofski blizu Gradca, dobila sta imenitne službe. Doma izročil je posestvo hčerki, katera zna tako vrlo gospodinjiti, kakor malokdo. Tudi na manjše otroke nij pozabil. Jeseni začel je bolehati. Potem je se vlegel in 11 tednov trpel ves vdan v božjo voljo. Lepo spreviden s sv. zakramenti je mirno zaspal dne 11. jan. t. l. Vse je zapustil lepo uredjeno, tudi svojo poslednjo voljo. Sv. vera bilo mu je vselej vodilo in ravnilo, v političnih rečeh je se pa držal „Slov. Gosp.“, kojega je naročeval v 4 iztisih. Vkljub snežnemu vremenu dne 13. jan. vdeležilo je se mnogo ljudij njegovega pogreba in mu skazalo zadnjo čast. Bog daj Slovencem mnogo takšnih kmetov poštenjakov, ranjki pa naj počiva v blagem miru!

Iz gorenje Savinjske doline. (Velevažni sklepi okrajnega zastopa.) Okrajni zastop gornjegradski je imel dne 20. dec. p. l. svojo glavno skupščino. Razven okrajnih zadev je bilo na dnevnem redu več predlogov in nasvetov okrajnega odbora, katere je glavna skupščina soglasno sprejela. Okrajni zastop je sklenil se pridružiti prošnji okrajnega zastopa graške okolice na visoko zbornico poslancev v zadevi pravične razdelitve novega zemljišnega davka na podlagi znižane tarife za Štajersko kronovino. Sklenilo se je slavno vlado prositi, da se istim porotnikom celjske okrožne sodnije, kateri se ne morejo železnice za vožnjo posluževati in so oddaljeni in pri vsem tem mnogo stroškov imajo, za odškodnino pravična nagrada nakloni. Skupščina je sklenila odposlati prošnje za postavo proti silnemu oderuštvu, proti razkosavanju posestev na

kmetih, vvedenje dedinskega nasledstva, da se upelje postava zoper ženitvovanje brezdomovincev in nemaničev, da se šolam vrne verski značaj, skrajša sedanja 8letna šolska dolžnost na 6 let ter da se stroški za šolo zmanjšajo. Okrajni zastop je sklenil vlado in deželni odbor prositi, da se za naš okraj na državne stroške živinozdravnik namesti. Sklep okrajnega zastopa, da se Nj. Visokosti prestolnemu nasledniku cesarjeviču Rudolfu o priliki poroke s princesinjo Stefanijo čestitna adresa odpošlje. Glavna okrajna skupščina je soglasno sklenila slovensko uradovanje pri okrajnem odboru in okrajnem zastopu. V tej zadevi je moral tudi Mozirski občinski zastop, ki uže od početka l. 1875 edino slovenski uraduje, svoj sklep gledé slovenskega uradovanja v odborovi seji dne 20. nov. lanskega leta ponoviti ter ga dotičnim uradom in gosposkam naznati s pozivom, da bode v bodoče le slovenske odloke, razglase in dopise županstvo sprejemalo, ker do sedaj je le c. k. okrajno glavarstvo zvečinom slovenski županstvu dopisovalo, a okrajna sodnija, davkarski uradi in deželni odbor pa še vedno samo nemški dopisujejo. Županstvo ima nalogo se strogo svojega sklepa za slovensko uradovanje držati ter se po njem ravnati.

Od Sotle. (Ljudsko štetje) dognano je v našej sv. Križevskej fari. Posestniki so bojazljivi in neradi zapisovali, koliko živinčet da ima vsaki v hlevu. Bali so se, da nebi iz tega prilezel nov davek. Pri nas se je naselil nek Božič, rodom Hrvat ter govori hrvatski in slovenski, a v zapisnik za ljudsko štetje zapisati se je dal „Umgangsprache: deutsch“. Menda misli, da bo sedaj vse polno Nemcev navrelo v njegovo krčmo. Toda skušnje kažejo, da krčmarju nikoli ne zmanjka gostov, če le toči dobro slovensko vino in postreže z okusno svinjetino. Sploh pa bi najbolje bilo, ako bi ponemčeni Hrvat za „Kalteneggerjem“, kojemu je namesto „Forreggerju“ pri zadnji volitvi v Rogaci dal svoj glas, potegnil v nemški Beč ali „Wien“. Nihče pri nas se ne bode jokal za njim! Eden v imenu večih faranov.

Iz Kozjanskega okraja. (Okrajni zastop) našega okraja je, kakor sem čital v časnikih, izrekel nezaupnico g. poslancu dr. Vošnjaku zaradi postopanja v zadevah gruntnega davka. Poprašal sem toraj, kedaj in kako, in slišal, da je to storil naš stari okrajni zastop, ki pa nema več nobene pravice govoriti, ker je že novi izvoljen. Prišlo je k seji le malo udov in dozdanji načelnik apotekar Vaculik iz Podčetrčka je vodil sejo, tukajšnji glavni nemškutarski agitator Formacher, c. k. notar, pa je z znano neresnico o povišanji davka zbegal ljudi. Ta Formacher je moral oditi iz Novega mesta na Kranjskem, ker zavolj svojih nemškutarskih agitacij tam ni več mogel shajati. Morda se ga tudi odtod kmalu znebimo, ker si zmirom želi kam na Nemško priti. Jokal se nihče ne bo

za njim, zlasti kmetje ne, ki mu morajo nositi svoje težko zaslužene krajcarje za legaliziranje itd. Zakaj ta gospod, ako mu je toliko mar za kmete, ni sprožil v okrajnem zastopu prošnjo za odpravo legaliziranja in za znižanje notarijatskega tarifa? Vaculik iz Podčetrčka je poslednjikrat predsedoval, ker je kot novi načelnik izvoljen obče spoštovani gosp. odvetnik dr. Rauš. Upati tedaj smemo, da se naš okrajni zastop ne boče več tako smešil pred svetom, kakor se je to zdaj zgodilo in da bode skušal znižati neznosne nam okrajne stroške.

Iz Korošega. (Razne novosti.) V Junskeji čisto slovenskeji dolini kupujejo sedaj za tamošnje šole knjizico: „Erzherzog Rudolf von Oesterreich“. Priporočil jo je okrajni šolski svet. V priporočilu pravi: „Die Festschrift erscheint in deutscher, böhmischer, kroatischer, polnischer und ruthenischer Sprache“. Ali so na Slovence pozabili ali mislijo dotični gospodje, da so koroški Slovenci uže vsi pomčneni. — V Lavantskeji dolini pri sv. Andrašu so šolske sestre kupile na pol podrli nekdanji samostan pri cerkvi „Marija Loretto“. V kratkem so poslopje popravile in ustanovile odgojališče za žensko mladež. — Celovec šteje 17000 prebivalcev, se ve samih Nemcev; kajti pri zadnjem štetji so vsakega zbrisali, kateri je zapisal: Umgangssprache: slovenisch, ter zapisali „deutsch“. Čudno, zakaj pa so tedaj sploh pri štetji trjali „Umgangssprache“. Saj jim tega ni trebalo še poizvedavati, če pa uže naprej vedo, da je v Celoveci „alles deutsch.“ — Vojaki regimenta „Marojčič“ in „Belgier“ so se sprli in je prišlo po krčmah do krvavih tepežev. Sedaj jim močne patrole branijo nadalejšnjih sokobov!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dnes moramo reči: hvala Bogu, kajti v državnem zboru začeli so zdraviti naši poslanci najhujšo rano, katero so nam nemški liberalci bili vsekali l. 1868, ko so odrtiji odprli svobodno pot. Obravnavajo namreč novo postavo zoper oderuhe. Prvi jo je zahteval tirolski duhoven, slavni govornik Greuter. Zdelal je liberalne oderuholjube in jihove Jude tako strašno, da 2 dni niso prišli do duška; še le dva dni pozneje je Jud Saks in protestantovski duhoven Haase skušal nekaj odgovoriti — zastonj; kajti visoka vlada in tudi mnogo liberalcev izreklo je se za postavo. O njenem sprejetji ni več dvomiti. Hvala gre tudi slovenskima poslancema plem. Schneidu in g. Pfeiferju. Obadva sta izvrstno govorila zoper oderuško izsesavanje prebivalstva. Res žalostno pa je, da smo v Avstriji morali toliko let trpeti, preden smo do merodajnega spoznanja prišli, da je oderuška svoboda — nesreča. Grof Hohenwart je lani vprašal vlado, kaj misli storiti, da reši zlasti kmeta pretečega mu pogina. Dne 25. jan. t. l. je ministerski predsednik grof Taaffe odgovoril

ugodno in za vso Avstrijo neizmerno imenitno rekoč bistveno: „jaz priznavam, da kmetski stan peša in pada, odkar je dovoljeno posestva trgati in na kose prodavati, in odkar je postava zoper oderuhe odpravljena, in odkar se je začelo enostranski skrbeti le za premakljivi kapital ali denar. Jaz obečam znižanje desetka pri dedovanji (erbavanji), isto tako tudi pri zapuščinskih obravnavah; obečam pospeševati zboljšanje kmetstva in kmetijskih šol, izprememo železniških tarifov, tudi se bo skrbelo, da se činži ali obresti za uže vknjižene dolge znižajo. Zahtevam pa, da me podpirajo deželni zbori pa tudi prebivalstvo mi naj pomaga zoper rogovilstvo.“ Tako je odgovoril grof Taaffe. Naši poslanci zagromeli so živijo in hvala! Liberalci so pa kar ostrmeli! Ta dogodek je velevažen tako, da nam tukaj zmanjka besedij! Vrli naši narodni volilci pa imajo tukaj sijajen dokaz, kako pametno da so volili. Slava jim! — Nagla smrt pobrala je 2 pridna poljska poslanca; dr. Ridžovski je v sredo poročal še o postavi zoper oderuhe, a v petek je umrl; jednako hitro moral je dr. Krečanovič umreti. — Ogerski državni zbor sklenil je precej visok davek na cukker, kavo in pivo.

Vnanje države. Ruski general Skobeljev imel je dne 11. jan. in 15. jan. zopet krvave tepeže s Turkmeni ter 24. jan. v naskoku vzel Geogtepe. Slavni vojskovodja ruski Tergokasov, ki je v turškeji vojski se odlikoval v Armeniji, umrl je v Tiflisu. — Grki kupili so 1200 konj na Ogerskem, dalje 2 ladiji oklopnici, 115 torpedov, zbranih imajo uže 62.000 mož; vse kaže na boj; izbrana četa 1200 prostovoljcev namerava pri Smirni stopiti na kopno, odstaviti sedanjega sultana in Midhat-pašo proglasiti za novega turškega vladarja. Ob enem hočejo Albanci od Turčije odtrgati se, Bolgari pa zediniti se; sploh na Balkanskem polotoku pripravljajo se velevažni dogodki. — Črnogorcem je blisk v Antivaru zapalil cerkvo, kder je bilo 150 zabojev streliva; cerkev in več hiš je podrlo in mnogo ljudij ubilo. — Italijanski Garibaldi žuga spomladi planoti nad Trst in Istrijo in tako pouzročiti boj med Italijo in Avstrijo. — Celo Angleško, najbolj pa London, je toliki sneg pokrtil, da je 24 ur ves promet nehal, nihče ni mogel iz hiš, na železnicah je vse stalo. — Amerikanci so lani samo iz Francoskega spečali 800 milijonov zlatih frankov. — Chilenci so blizu Miraflores potolkli peruvijansko vojsko in zasedli glavno mesto Limo in pomorsko pristanišče Callao. Peruvijanci so ob tla vrženi!

Za poduk in kratek čas.

Neumni Janž.

II. Bil je nekdanj kmetič. Imel je tri sine. Dva sta bila pridna, najmlajši i najmočnejši pa je bil lenuh, „neumni Janž“. Oča nevoljni dajo

ga v službo k nekemu grajščaku. Ta pa lenuha kmalu napodi. Sedaj pride neumni Janž v zapuščen mlin. Črez nekaj časa prileze iz četrtega kota možiček z dolgo brado, da je skoraj po njej hodil. Reče pa: Janž v tem mlinu smeš ostati, vendar prej morava poskusiti se, kateri izmed naju je močnejši. Janž pritrdi in oba stopita na zeleno trato. Možiček vzame kladvice in je zapodi tako visoko v nebo, da je prešlo $\frac{3}{4}$ ure, preden je na zemljo priletelo nazaj. „To ni nič posebnega“ črhne Janž ter pobravši kladvice je suče in suče nad glavo, da možiček ves prestrašen spregovori: „kam pa hočeš kladvice zahitati?“ „Tje gori v tisto rudečo meglico na nebu“ odvrne Janž. „Za božjo voljo tega pa ne stori“, prosí možiček, ondi je paradiz, in če mi v paradiz padne kladvice, ga ne dobim nikoli več nazaj. Na to zgine možiček. Janž pa zapusti mlin in se ponudi bližnjemu kovaču za delavca pomagača. Ker je bil Janž močen videti, ga je kovač rad sprejel v službo. Bilo je večer in Janž je šel spat. Drugo jutro kovač uže davno kova v kovačnici pa Janža le od nikod ni. Nevoljen gre kovač Janža buditi, ki je še spal in tako mrčal, da so se dilce nad njim tresle. Komaj ga kovač vzbudi in s postelje spravi.

Ko potem Janž v kovačnico pride in začne marljivo kovati, bil je kovač potolažen. Da mu v roke največjo kladvo, da bi ž njim močno udarjal po naklu. Janž res poprime veliko kladvo pa udari tako mogočno po razbeljenem železi, da je naklo pod njim devet laktov globoko v zemljo vdrlo se. Prestrašeni kovač hiti ženi pravit, kar se je zgodilo ter pristavi: „sam Bog nas prekriži je k nam prišel“. Prebrisana žena pa ga tolaži rekoč: nič ne dene, pošlji Janža v gozd zmajevca po ogelje! Zmaji mu utegnejo uže rebra polomiti. Mož uboga ženo in odpošlje Janža po ogelje v gozd zmajevca. Še preden je solnce za hribe zahajalo, bil je naš Janž uže doma z žaklji vred, polnimi najlepšega ogelja. Kovač ga ves začuden debelo gleda ter vpraša, ali se mu ni nič žalega prigodilo? „Nič, odvrne Janž, samo dva možička sta prišla nad mene pa sem ju kmalu zdelal“. Nekaj časa je zopet po ogelje poslan. Možička komaj zagledata Janža, ko uže kličeta zmaje na pomoč. Takoj prihrumejo grozno frčaje po zraku trije strašanski zmaji naravnoč nad Janža. Ta izdere v naglici par močnih hrastov in udriha po zmajih, da se zemlja trese. Sam je uže precej spraskan, ko mu naposled zmaji mrtvi obležijo. Sedaj nanosi visoko gromado in sežge na njej zmaje, da je debelo od njih cvrla gosta mašča. Ko se mašča ohladi, pomaze se ž njo Janž na celem telesu, le za jajce velik kos njegove kože med plačami je ostal nepomazan, ker tje ni mogel z roko segniti. Ko se mašča vsuši, bila je njegova koža vsa rožena, kakor na nohtih. Le mali košček med plečami ostal je mehke. Temu se sedaj sam čudi in sklene po svetu potovati.

Na svojem potovanji sreča ljudi, ki mu pra-

vijo, da je strahovit zmaj kralju vropal edino hčerko ter jo odnesel na svoj visoki grad. Kdor reši kraljičino in dovede očetu hčerko nazaj, ta jo dobi za ženo. Janž sklene kraljičino rešiti. Najprej gre h kovaču. Ta mu skuje težek in ojster meč. Potem si da pot pokazati na zmajev visoki grad. Ko tje pride, začne takoj po strmini plezati proti visokemu gradu. Še ni bil celó gori, ko ga zmaj zagleda. V grozovenskem kriku plane nad Janža, ki se pošastnega „lintverta“ zelo nič ne boji, ampak hrabro z mečem seka po njem. Zmaj ima devet glav in bljuva iz devetih žrel ogenj iz sebe. Toda zmajev ogenj ne škodi nič vojskujočemu se Janžu. Rožena koža ga brani. Posreči se mu, da zmaju zaporedom odseka vse glave. Kraljičina je rešena in zmagonosni Janž jo pelje k njenemu očetu domov, da mu jo da za ženo. Toda kraljičina ne mara za Janža in se brani vzeti ga za moža. Tudi kralj želi takšnemu zetu zogniti se. Pravi mu toraj: sedaj nimamo časa za ženitovanje. Sosedni kralj nas je z vojsko napal; hitimo toraj nad sovražnike in obranimo deželo; tudi ti Janž moraš v boj, a po srečnej zmagi bodemo obhajali ženitovanje!“ Svojim poveljnikom pa skrivoma reče zviti kralj: dajte Janžu najhujšega konja, pošljite ga najnaprej, da ga sovražniki ubijejo. Zgodilo je se tako. Komaj Janž prvi bliže k sovražniku prijaha, ustraši se njegov konj ter hoče s svojim jezdecem uiti. Janž pa se v naglici prime za soho, ki je imela cestni kažipot prabit. Soha se vlomi in sedaj dirja zdvijani konj z Janžem in kažipotom vred proti sovražnikom. Ti se nenavadnega jezdeca toliko ustrašijo, da začnejo koj na nos na vrat bežati. Kraljeva vojska je zmagala in Janž je otel svoje življenje. Sedaj se ni mogel dalje braniti ne kralj pa ne kraljičina. On ga je moral vzeti za zeta, ona pa za moža. Po končanej ženitvi naprosila je zlobna kraljičina morivec, da bi Janža ubili. Toda nobeden se ne upa Janža lotiti se. Vsak pravi: Janž je premočen in ga ni mogoče kje raniti. Sedaj ukaže kraljičina donesti dobrega vina. Ko je naš Janž uže precej vinjen, prisladka se mu kraljičina in ga vpraša, če je res tako močan in da ga ni mogoče nikder raniti? Neumni Janž jej v svojej pijanosti razodene skrivnost, da mu je med plečami kos mehke kože. To mu je bilo v nesrečo. Po noči, ko je spal, porinol je morivec ondi meč globoko v osrčje, da je neumni Janž dušo spustil“.

Ko je bistrooka Julika prenehala s svojo pripovedko, pristavila je gladkolasa Micika: ljuba Julika, tvoja povest ima prežalosten konec za veseli pustni čas. Jaz sem čula o „neumnem Janži“ podobno povest, ki pa ima srečen konec. Če vam je prav, jo hočem pričeti. Vsi so radovedni in pritrdijo!

Smešničar 4. Naglica ni nikoli dobra. Tega je se trdno držal tudi Frančev Jaka. Ko je nekočkrat v krčmi obsedel, vpraša ga sosed Kozoprskov Balaž: no, Jaka, kako pa je kaj novo vino pri

novem krčmarji? Jaka: „tega ti pa sedaj ne morem povedati, ker sem še komaj pri tretjem litru!“

Razne stvari.

(*Za nesrečne Zagrebčane*) darovali so farani Mahrenberški 5 fl., Leskovski 15 fl. 50 kr., sv. Barbare v Slov. goricah 8 fl. Bog plati!

(*Prošnje zavoljo gruntnega davka*) lovi poslanec in hamer-amboss-kandidat, g. dr. Schmiderer. V Leitersbergu je srenjski sluga prošnje nosil k odbornikom, da jo podpišejo. Ko pride do g. Seb. mu jo ta vzame in v žep vteknje: ist nicht nöthig weiter zu tragen, ich werde die Petition gleich behalten und nach Wien nehmen.

(*Mariborska čitalnica*) vabi k veselici (koncertu) in plesu dne 29. jan. ob 1/2 8. uri zvečer.

(*Srenja Cirberg*) poslala je svojo prošnjo o gruntnem davku svojemu poslancu g. baron Goedelnu, jednako tudi zraven zadnjič imenovanih 60 srenj še vse srenje slov. graškega okraja, vse srenje in okrajni zastop konjiški (tudi g. Posek je podpisan), trg Konjiški (podpisan je tudi g. dr. Lederer), 31 srenj slov. bistriškega okraja, mesto Bistriško (plem. Formacher podpisan). To kaže, da ima g. baron Goedel popolno zaupanje svojih volilcev pa tudi drugih.

(*Čudna tatbina*) zgodila se je v spodnjem Polskavi, župniku č. g. Krištofu Kandutu se je ukradlo 600 fl. iz železne kase!

(*Nova srenja*) okolica Šoštanjska volila je dne 14. dec. p. l. novi odbor 12 mož. Želeti je, da izvoljeni možje srenji na čast in blagor gospodarijo.

(*Posebno predpravo*) ali privilegij dobil je od ministerstva za poljedelstvo g. Mat. Prosch v Mariboru za od njega izumljeni popravek pri mašinah šivalnicah.

(*Kres.*) Leposloven in znanstven list, ki izhaja v Celovcu, bode imel v 2. številki, katera izide 1. februarja, sledeče sestavke: 1. Pomladanski vetrovi (Dalje.) — 2. Gazela I. II. — 4. Roka in sree. (Dalje.) — 4. Popotne opazke. (Dalje.) — 5. Samostan Rilo. — 6. Slavospev Slomškeku. — 7. Dr. Ljudevit Gaj in ilirska ideja. (Dalje.) — 8. Doneski k filozofične terminologiji. (Dalje.) — 9. O potresu in njegovem vzroku. — 10. Spektralna analiza kot pripomoček v astronomiji. — 11. Jezikoslovne drobnosti. — 12. Zgodovinske črtice o nekdanji provinci Windischgraz. — 13. Številka devet. — 14. Drobnosti. Prijateljem lepovernega berila se list sam priporoča po mnogovrstni in zanimivi vsebini. Naroča se v tiskarnici družbe sv. Mohorja in velja za celo leto 4 fl., za pol leta 2 fl.

(*Ljutomerska čitalnica*) ima v četrtek 3. feb. t. l. ob 6. uri zvečer občni zbor v gostilni g. I. Vaupotiča. Dnevni red: 1. Nagovor g. predsednikov; 2. poročilo blagajnikovo, 3. poročilo tajnikovo. 4. Volitev novega odbora. Vljudno vabi Odbor.

(*G. Kriehuberjev mlin v Mariboru*) bo prodan na posilnej dražbi. Cenjen je na 127.725 fl.

(*Spremembe v Lavantinske škofiji.*) Umril je č. g. Franc Feichtinger, župnik v št. Paulu pri Pragwaldu 71 let star. Provizor ondi je č. g. Fr. Cizej, fara razpisana do 5. marca t. l. Č. g. dr. M. Napotnik prestavljen je v Maribor za korvikarja in stolnega kaplana.

(*Dražbe.*) 4. febr. Filip Črnivec v Cirkulanah 5855 fl. Martin Pladenta v Suhem 2700 fl. 9. febr. Franc Schalk v g. Polskavi, Jožef Vrstovšak v Pišceah 595 fl. Rudolf Sater v Stari vasi 1080 fl. Štef. Simoničič 1200 fl.

Loterijske številke:

V Trstu 22. januarja 1881: 65, 61, 66, 53, 13.
V Linci " " 42, 22, 50, 28, 82.
Prihodnje srečkanje: 5. februarja 1881.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	8	50	6	50	5	20	3	30	5	30	5	60	5	50
Ptuj	8	10	6	50	4	50	3	—	4	80	4	80	4	90
Gradec	8	44	7	28	4	68	3	50	4	60	—	—	5	39
Colovec	8	—	6	55	4	20	2	—	5	20	—	—	—	—
Ljubljana . . .	9	—	6	20	4	20	2	60	5	60	4	20	5	90
Varaždin . . .	8	50	7	—	5	20	3	10	6	50	6	—	4	30
Dunaj } 100	12	34	10	92	10	—	6	40	6	22	8	85	—	20
Pešt } Klg.	12	—	10	—	5	30	6	—	5	—	4	65	5	—

1—3

V založbi tiskarne

Jan. Rakušev v Celji

izišla je knjiga:

Das Bisthum und die Diocese Lavant

von Ignaz Orožen, Domherr.

III. Theil

Das Dekanat Frasslau.

Knjižica se dobi franco, če se doložiše tiskarni 65 kr. Brez doložitve velja knjižica 60 kr.

Velečestim naročnikom naznanjam, da jim knjižico zamorem le na gori povedani način doposlata, ker lani mnogo izmed njih knjige „Das Dekanat Cilli“ ni hotelo sprejeti. Ove knjige imam še mnogo iztisov v zalogi. Cena je 1 fl. 50 kr.

Kupijo se pitani purani in pure. Pla-
čunjejo se prvi od 2 fl. 50 kr.
do 4 fl., druge od 1 fl. 50 kr. do 2 fl. 80 kr.
Kapuni pa od 3 fl. do 4 fl. par. Kupee je

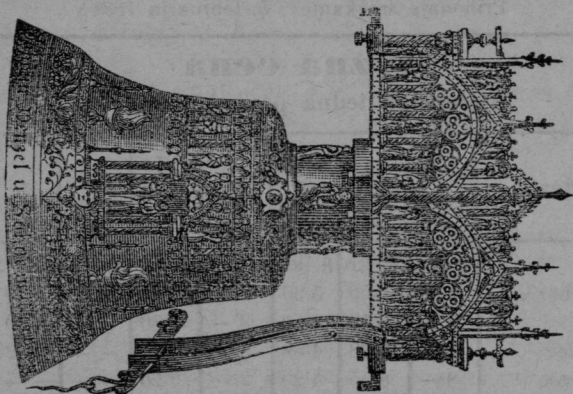
Jožef Robič,

v g. Cizerlovej hiši v sv. Magdalenskem predmestju
1—2 hiš. šte. 5. v **Mariboru.**

<p>Livarna, Badgasse Nr. 9, blizu sl. cerkve.</p>	 <p>C. kr. privil.</p>	<p>Številnih priznail za zlate zvonove je privedjenih za ogled.</p>
--	---	---

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v **Mariboru,**

z liva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v pópólnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz bese-merkega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne tresse.

Ilustrirane obrazce določimo, kdor jih želi, brezplačno po pošti!

7—8

3—3

Priporočba.

Jedna vdova, koja je 6 let v največjo zadovoljstvo gospodinjala na večjem posestvu, želi priti za gospodinja kakšnemu duhovniku ali drugemu gospodu. Razpolaga z najboljšimi pričevali.

Več se izvé Färbergasse Nr. 5. pri g. Pongracu v Mariboru.

3—3

Podučiteljska služba

na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Antonu v Slo-
venskih goricah z dohodki IV. razreda se razpisuje.

Podučitelj dobi tudi sobo s pohišjem, drva
za kurjavo ter 50 gl. doklade.

Prositelj ima svoje dokumentirane prošnje
do 6. februarja t. l. poslati krajnemu šolskemu
svetu pri sv. Antonu.

Okrajni šolski svet pri sv. Lenartu

dne 6. januarja 1881.

Predsednik: **Seeder.**

5—6

Marijaceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse
bolezni v želodci

in nepresežen zoper ne-
slast do jedi, slabi želod-
dec, smrdečo sapo, napih-
nenje, kisló podiranje,
ščipanje, katar v želodci,
zgago, da se ne nareja
pesek in pšeno in slez,
zoper zlatenico, gnjus in
bljuvanje, da glava ne
boli (če izvira bolečina iz
želodca), zoper krč v že-
lodci, preobloženje želod-
ca z jedjo ali pijačo, črve,
zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper
zlato žilo.

**Jedna sklenica z navodilom, kako se
rabi, stane 35 kr.**

Prodava jih v Mariboru lekar g. Jož. Nos in
trgovec g. S. Lucardi.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš
izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se
kupi samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi, naj
se osobito na ta znamenja: Prave Marijaceljske kap-
ljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnena
besede: *Echte Mariazeller Magentropfen* — Brady
& Dostal — Apotheke, sklenica mora biti zapeča-
tena z našim originalnim pečatom, na navodilu za
rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marija-
celjske matere božje, mora biti poleg te podobe utis-
neno sodnijsko spravljenó **varstveno zna-
menje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **var-
stvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali
istega imena, ki nájajo teh znakov istinitosti, naj
se zavrzéjo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam
taki slučajji takoj naznanijo, da bodo sodnijski kaz-
novani izdelovalci in prodajalci.

Glavna zalogá v lekarni „zum Schutz-
engel“, C. Brady, Kremsier.